

Examenbespreking pilot maatschappijwetenschappen

Havo, 17 mei 2016

Aanwezig: negen docenten, drie vertegenwoordigers van Cito, daarnaast de voorzitter en notulist.

Opmerking: Het antwoordmodel van het CvTE is bindend.

Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel.

Het verslag geeft slechts de discussie weer die gevoerd is over de mogelijke antwoorden.

Algemeen beeld van het examen

- Mooi examen, mooie bronnen, niet te lange teksten. Vooral vraag 1 en 23 zijn erg origineel.
- Mooi examen, wel te lang. Sommige leerlingen hebben tien kantjes volgeschreven. Drie vragen minder was beter geweest. En dan komt er aan het eind nog een pittige vraag ook.
- Het examen wat heel duidelijk en goed na te kijken.
- De leerlingen verliezen punten door slordigheid, dat kan ook door de tijd komen.

Bij sommige vragen zijn geen opmerkingen gemaakt, dan is het vak achter het vraagnummer hieronder leeg.

Opgave 1 Burgernet	
1	De docenten hebben bij het nakijken gekeken naar de factoren (slachtoffers) en de kenmerken (verdachten). Daarbij is niet gekeken naar de eerste twee begrippen (bijvoorbeeld 'ouder echtpaar') maar ook naar wat er nog meer in het bericht stond. (Bijvoorbeeld: ouder echtpaar met veel sieraden.) Als leerlingen het niet als bericht verpakken is dat niet in overeenstemming met het antwoordmodel. Leerlingen moeten zichtbare kenmerken noemen (de verdachte kan wel arm zijn, maar dat zie je niet, de beschrijving 'zwerfer' komt al meer in de buurt van zichtbare kenmerken.)
2	Leerlingen mogen kernconcepten bij het hoofdconcept verhouding noemen, macht past dus ook in het antwoordmodel. Dan moet dat concept wel op een goede manier worden gekoppeld aan integraal veiligheidsbeleid. (De docenten zouden het prettig vinden als alle kernconcepten die kunnen worden genoemd ook in het antwoordmodel voorkomen.)
3	Alleen onderlinge afhankelijkheid of alleen relatie is ook goed, er staat een / tussen beide begrippen in het antwoordmodel. Die zijn dus inwisselbaar.
4	Dit is een lastige vraag voor leerlingen, de docenten vinden de vraag wat ver gezocht. Kennis hebben van burgernet kan ook onderdeel van je politieke socialisatie, zeker als burger aan Burgernet willen meedoen doordat ze er in hun politieke socialisatie kennis mee hebben gemaakt. (Kennis is één van de termen die genoemd worden in de definitie van het kernconcept politieke socialisatie.)

5	<p>De aanwezige docenten vinden het goed als een vraag ook bepaalde termen uitsluit, in dit geval mogen leerlingen de term rechtshandhaving niet gebruiken.</p> <p>Docenten hebben ook alle antwoorden met veiligheid fout gerekend, omdat dat wel erg lijkt op rechtshandhaving.</p> <p>Een kleine rol van de overheid als opvatting van de liberale stroming kan onder de aanwezigen in de vergadering wel op draagvlak rekenen.</p>
6	<p>De leerlingen moeten de naam van de theorie wel noemen, ze mogen niet volstaan met een omschrijving van de theorie. Het antwoord Bindingstheorie heeft geen draagvlak onder de aanwezigen, omdat Burgernet heel individueel is.</p>
Opgave 2 Inkomensongelijkheid	
7	<p>Dit was een verwarrende vraag voor leerlingen, omdat in de syllabus (8.1, pagina 27) soorten ongelijkheid genoemd worden (macht, bezit en status). En dan wordt hier gevraagd om een vorm van ongelijkheid, waarbij leerlingen met een element uit het kernconcept sociale ongelijkheid moeten komen.</p> <p>Dat verschil in inkomen consequenties heeft voor je maatschappelijke positie past ook in het antwoordmodel, dat element kunnen leerlingen dus ook noemen.</p>
8	<p>Dat Polen als gevolg van globalisering naar Nederland komen en een soort 'onder-onderklasse' vormen, is ook een verandering op de arbeidsmarkt die tot meer inkomensongelijkheid leidt.</p> <p>Binnen het antwoordmodel kan ook een positief effect van globalisering worden genoemd. Bijvoorbeeld: handel en meer afzetmarkten kunnen leiden tot meer werkgelegenheid/minder werkloosheid en daardoor een afnemende inkomensongelijkheid.</p>
9	<p>Men vindt de verklaring uit het antwoordmodel vergezocht, maar sommige leerlingen komen er wel mee. Als leerlingen zeggen dat de lage inkomensgroepen een 'ander gezag' erkennen vinden de aanwezige docenten dat geen aantoonbaar vakinhoudelijk juist antwoord. (Onduidelijk bleef ook welk gezag werd bedoeld.)</p>
10	<p>Men vindt dit een leuke vraag. Er moet dus in het antwoord staan dat bepaalde partijen (bijv. de linkse, maar de rechtse kan ook) de belangen van lage inkomensgroepen blijven vertegenwoordigen (ook als die niet op hen stemmen).</p>
11	<p>In het antwoordmodel staat "het stemmen door burgers tijdens verkiezingen een wenselijk middel om in de politieke besluitvorming rekening te houden met de belangen van burgers". De aanwezigen vinden het eerste element (wenselijk middel) wezenlijker voor een goed antwoord dan het tweede element (rekening houden met de belangen van burgers).</p>
12	<p>Leerlingen schrijven wel op dat socialisten en sociaaldemocraten voor een gelijkere verdeling van inkomens zijn, maar niet altijd dat de overheid dit moet doen. De aanwezigen vinden dat dit ook niet gevraagd wordt in de vraag, de meeste aanwezigen vinden het niet essentieel voor het volledige antwoord.</p> <p>Het antwoordmodel biedt de ruimte om bij de eerste <i>bullet</i> ook gelijkere verdeling goed te rekenen als de overheid niet genoemd wordt, want het gaat om een voorbeeld van een goed antwoord. Ze moeten de tabel wel gebruiken in hun antwoord.</p>
Opgave 3 Betrokken vaders	
<p><i>De eerste vier vragen vonden leerlingen wel wat veel van het goede, maar de</i></p>	

<i>aanwezige docenten vonden deze reeks van vier wel erg leuk. De tekst vonden de docenten ook goed.</i>	
13	De leerlingen koppelen socialisatie aan de ontwikkeling van het kind. Dat is wel oké, maar niet als ze dat doen bij het hoofdconcept vorming. In het antwoord moet worden aangegeven dat het gaat om de verwerving van een bepaalde identiteit, omdat leerlingen het hoofdconcept vorming moeten gebruiken.
14	Leerlingen noemen het verschil tussen mannen en vrouwen als voorbeeld van sociale ongelijkheid. Als dat op een goede manier gedaan wordt dan vinden de aanwezigen dat ook een voorbeeld van een juist antwoord. Andere kernconcepten bij verhouding kunnen ook als er een steekhoudende redenering is. Alleen macht mag niet omdat dit kernconcept in de vraag wordt uitgesloten.
15	Het kernconcept sociale cohesie wordt vaak genoemd. De aanwezige docenten verschillen van mening of het gezin voldoet aan het 'in een ruimer sociaal kader' uit de definitie van het kernconcept. Leerlingen koppelen het bijvoorbeeld aan verantwoordelijkheid voor elkaars lot, ook een element uit het kernconcept sociale cohesie.
16	Modernisering als kernconcept met een verwijzing naar het loskomen van traditionele verhoudingen past ook in het antwoordmodel. Globalisering wordt ook genoemd, leerlingen koppelen het dan aan het overnemen van het Scandinavische model uit de bron. Deze redenering kan op steun rekenen van de meeste aanwezigen.
17	Dat vaders als gevolg van de verlofregelingen meer mogelijkheden krijgen om invloed uit te oefenen op de opvoeding van de kinderen wordt ook als een voorbeeld van democratisering genoemd. Een vrij groot deel van de aanwezigen kan zich in die redenering vinden.
18	-
19	Geen opmerkingen bij de vraag. Wel zouden de docenten in het antwoordmodel ook graag het antwoord nature-factor uitgelegd zien, als dat antwoord ook juist kan zijn.
20	Dit vinden de docenten een leuke vraag. Nadeel is dat je de uitspraak uit de bron "een kwart van de Nederlanders vindt dat vrouwen beter voor kinderen kunnen zorgen dan mannen" zowel kan worden geïnterpreteerd als een bewijs van een masculiene samenleving ("maar liefst 25 procent") als feminien ("maar 25 procent"). Dat veel vrouwen (parttime) werken bewijst wellicht ook dat de samenleving niet al te masculien is, want anders zouden veel minder vrouwen werken.
21	Deze vraag is door de formulering lastig voor leerlingen, terwijl ze het antwoord eigenlijk wel weten. Dat de opvattingen over opvoeding verschillen tussen verschillende plaatsen en regio's in Nederland is wel een goed antwoord, de vraag sluit alleen uit dat leerlingen verschillen tussen Nederland en andere landen noemen.
22	Ook het overwinnen van barrières/hindernissen is een kenmerk van het barrièremodel. Het kernconcept samenwerking kan ook gebruikt worden als kernconcept bij het hoofdconcept verhouding, bijvoorbeeld als leerlingen uitleggen dat samenwerking nodig is om op de politieke agenda te komen.
Opgave 4 Alleenwonende ouders in Streuvel	
23	Dit vinden de aanwezigen een leuke vraag/opgave. Leerlingen moeten wel de

	<p>hele opgave vasthouden aan 1 maatregel en niet tussentijds wisselen tussen twee verschillende maatregelen.</p> <p>Het is een complexe vraag, die wel iets eerder in het examen had gemogen. Sociale uitsluiting is geen kernconcept, dus dat past niet in het antwoordmodel. Als leerlingen kiezen voor maatregel 1 en het kernconcept sociale ongelijkheid kunnen ze ook 3 van de 6 punten halen.</p>
Opgave 5 Veiligheidsbeleving in de buurt	
24	Dit vindt men een leuke vraag. Het gaat wel om concreet gedrag zoals aanspreken, alleen op elkaar letten is niet genoeg. De meetbaarheid is dan een probleem. Het moet een fatsoenlijke enquêtevraag zijn (eenduidig en meetbaar).
25	De leerlingen vinden het een lastige, maar deze vraag levert geen problemen op bij het nakijken.
26	-
27	-